

Haserrea, amorrua eta herra (eta zenbait har)

Gure azken artikulua inprentara bidali bezain pronto harra hasi zitzaigun barrua jaten; Libiako egoera nahasian NATOk parte hartzea kritikatzeko zuten betiko europar ezkertiarrez trufatzea, ahopeka bada ere, nahiz eta Jugoslavia ohian gertatutako esperientzia erreferentziatza hartu, beti da arriskutsu; bakarrik geratzearen beldurrak, har horrek jan egiten dizu autoestimua hurrengo hilabetetan, batez ere Libiako gerrak, Gaddafi gotortuaren armada sasi-mertzenarioaren eta matxinoen talde desantolatuen artean, betikotzeko bidea hartzen zuenean, azkenean Frantziak eta Erresuma Batuak gidatu zuten interbentzio indarraren operazioek porrota eta sarraskia biltzen baino ez zutenean...

«Barregarri soilik ez, harroputz eta ezjakin geratuko haiz, ez al duk ikusten betiko ziurtasunak —armada inperialistak gaiztoak dituk beti, petrolio zikina kontrolatzeko ari dituk eta ezin ezer onik espero eurengatik— hobeto babesten duela, lasaiago egoten dela betiko egien artean?», arrapostu egin zuten barneko harrak, mara-mara, egunero prentsa irakurtzean. Beno, heldu da hurrengo artikulua inprentara bidaltzeko garaia eta Libian matxinoek erregimena lehertzea lortu dute; aspaldiko gerraren antza hartu duen prozesuan, NATOko bonbardaketa selektiboek (!) eta aire blokeoak ekarri dute ahulenen garaipena. Mundua leku hobea al da horri esker? Uf, auskalo! Tirano bat gorriak eta beltzak ikusten ari da eta arabiar herrialdeetan zabaldu den aldaketa uholdea ez da eten, ez behintzat eskualde horietako zenbait satrapak duen botere militarari esker, eta horrek zalantzarik gabe esperantza ematen die Sirian ari diren matxinoei. Kasu honetan airea gerratik at mantentzeaz arduratu den koaliti-

zioan ez dute parte hartu AEBetako indarrek, eta europar armadek, operazioa legitimatzeko, behar-beharrezkoa izan dute Qatar arabiar monarkiaren parte hartze sinbolikoa, NBERen babesa eta gero. Argi dago erakunde horrek gidatutako kasko urdinarenak egin duela eta geometria aldakor askotako indar *bakegileak* ikusiko ditugula hurrengo gerra ugariatan. «Gaiztoek egin dezaketen gaizkia gorabehera, onek egiten duten gaizkia, hori da gaitz guztien artean gaiztoena», honela mintzo zen Zaratustra, Nietzsche mediante. Gaiztoek ongia egin al dute, nahiz eta ongirik hoberena ez izan?

Libian, noski, denboraldi baterako ongizate gutxi egongo da. Merkatua petrolioaren atezuan dagoela ematen du, joko zelaitik alboratua; Estatu desegin da eta, orduan, betiko legez, Senidetasunak —gizartea egituratzen duen lehenengo elementua— bere indar bateratzailea erakusten du. Leinu, klan eta tribuen momentua da eta, beraz, odol sinbolikoak egingo du berba. Eta beste odola, erreal, gorria eta beroa, nonahitik korrituko da, sortuko da Estatu sasiberria eta Merkatuak berea eskatuko du. Eta orduan betiko europar intelektual ezkertiarrek esango dute ez dela ezer aldatu eta arrazoia izango dute.

Libian eta Sirian amorrua lehertu da eta odola darie herrialde horiei. Erreboltarien asmoak azkarrago inposatu diren beste herri batzuetan —gogoratu Tunisia edo Egipto—, Herra Egunak antolatu zituzten, jendetzaren protesta bake-tsu baina indartsuak bideratzeko. Orain, emozio eta sentimenduei jendea mugiarazteko daukaten garrantzia onartzen zaiela, onartu behar da herratik, eta amorrutik, haserrea badagoela tarte (sinboliko, beraz, erreal) handi bat, eta hain zuzen ere distantzia horrek komedia, edo opereta, kutsu ekidinezina ematen diela European zehar, Madril hiriburu!, udan zabaldu diren haserretuen mugimenduei.

Haurtzaro, nerabezaro eta gaztaro oparoa bezain atsedengarria izan duen belaunaldia, sekulako formaziorik hoberena baldintza amesgarrietan —europar instituzio askoren finantziazioa, gurasoen prestasun osoarekin ordaindutako

erasmusak...— jaso duen belaunaldi horrek hauxe ikusi du: azkenez, lan egitea eta pisua eskuratzea eta eski bidaiak familiarekin antolatzea eta eztei-bidaia aurrefabrikatutako paradisu batean edo trekking bat Everesteko base-zelaira eta abar tokatzen zenean, ametsa pitzatu dela eta naturaltzat ikusi duten hori guztia desagertu dela. Eta haserretu dira, noski.

Ez da trufatzeko gaia, ez. Haserretuen artean sufrikario eta bazterketa asko dago eta euren mugimenduak politika formalaren ur uherretan zenbait zirimola sortarazi du; egoera ekonomikoa eta soziala hain petrala da, ezen haserrea erabat normala baita, eta herra eta amorru bilakatu baitaiteke. Horregatik izan da kalapita hain handia politikarien artean, eta horregatik agertzen ari dira munduan zehar aberatsak, mesedez, zerga gehiago ordaindu nahi dutela erregutuz. Ea Erresuma Batuko talde sasi-situazionista hark —ez da kasualitatea *Angry Brigade* deitzea— proposatzen zuen moduan, jendea aberatsak jaten hasten ote den.

Baina arazoa da mobilizazio horiek antolatu eta gidatu dituztela post-situazionismoak eta oro har 68ismoak, ospakizunaren postmodernismoak, konstrukzionismo antzuenak eta norberaren identitarismoak hezitako belaunaldiek; eta zaldi eta behor distiratsu eta arin horiekin ezin da asto-lanik egin, ezin da alternatiba sendorik osatu.

Ziurrenik, ez da garaia horretarako. Ziur aski orain tokatzen dena ezinegona, desordena eta kaosa da, haserrea eta sumina adieraztea, nor bere etxea utzi eta plazetara eta bi-deetara ateratzea, denboren bukaera laster datorrela adieraztera. Bai, Sol edo Bartzelonako jendetzaren irudiak ikusiz, edo, zer esanik ez, Baionan Aurore Martinen atxiloketa oztopatu zutenena, burura datorren kontzeptua Cohnek eta Aranzadik ikertutako —eta Ekok eta Vargas Llosak nobelaratutako— mugimendu milenaristena da. Hau da, klabe magikotan eta premia osoz —doazela denak, aberastasuna bana dadila...— munduaren erabateko aldaketa eskatzen duen jendetza hara eta hona mugitzen da, *aldarrikapen tau-*

la zehatz bat eratzeko ahalmenik gabe, baina bai «dena nahi dugu, eta orain» eskatzeko gauza, espazio fisiko publikoa eta birtual publikatua okupatuz. Halako mugimenduek iragarri eta piztu zuten gero modernitatea ekarri zuen munduaren aldaketa prozesu luzea eta sakona, orain dela mende batzuk: erlijioa gizartearen ardatz sinbolikoa zen garaian milenarismoak ekarri zuen Erreforma, eta horrek modernitate laikoa, asko sinplifikatuz. Bilboko haserretuen eserialdian agertzen zen frantziskanoz jantzitako gazte sarritan fotografiatuak biribiltzen du grazia puntu batez nire argudiatze hori, baina badakigu non idazten ari garen..., hemen lagako dugu bromatxoa.

KEHGak (KraK Egiteko HandieGiak) nonahi

Lehenik, kraK, kiebra, porrot egiteko handiegiak ziren bankuak agertu ziren, krisi erabatekoaren hasiera sinbolikoa markatu zuen Lehman Brothers inbertsio bankuaren abailarekin, eta estatuak halakoak erreskatatzera abiatu ziren. Horrela egin zuten zuloa, berriz, ez da Merkatuaren gustukoa izan, eta orduan estatu batzuek kraK egin dute; Europako estatuen artean zenbait txikiren porrota eta gero, badirudi Espainia eta Italia argi eta garbi KEHGak direla, edozein gauza egin behar dela halakoek kraK egin eta erreskatatu behar izatera iritsi baino lehen. Baina kurtso berrian errealitatea inposatuko da ziurrenik eta, behin Alemaniako gobernuak nolabaiteko barne bakealdia lortu duela dirua ipintzen segitzeko, merkatuek exijituko dute PIIGSetatik salbu geratzen diren handiegi bien ordainsaria, Europako Batasunak jarria. Bitartean, Zapatero eta Berlusconiren gobernuak ahal duten guztia egiten saiatzen dira, bideragarritasun planak, zorpetze maila mugatzeko aldaketa konstituzionalak. Konfiantza eman nahi zaie berez irrazionalak diren agente batzuei, eta horrekin ahuldadea baino ez dute erakusten. Eta nork erosiko du halako gauzak egiteko bezain ahul dagoen estatu bateko zorra?

Merkatuetan bere (des)konfiantza, ziurtasun, zalantza, beldur eta aurreiritziekin dabilen jendeak egiten du lan; horrelako milaka pertsonen erabaki soilen metaketa kontraesankorrari Merkatuen Ahotsa deitzen zaio orain, eta horren arabera hartzen dituzte erabakiak praktikan jadanik krak egin duten estatu txerrixo horietako politikariek. Eta hain zuzen ere unean uneko erantzun inprobisatu horietan erakusten dute ez dagoela eurekin fidatzerik. Egia esan, Alemanian boterean dauden politikariek behar dutena egiten dute, Merkel eta enparauk euren iritzi publikoaren aurrean euroarekiko fedea berretsi dezaten. Alemaniako enpresa handientzako euroa ona izan da, eta hori da arrazoi bakarra oraindik onar dezaten. Baina fakturak garestitzen segitzen duen neurrian.

Bitartean, Europako Batasunaren geroa aztertzeko eratu-tako notableen foroak jarraitzen du dataz kanpoko errezetak saltzen. Bertan du protagonismo handia Felipe Gonzálezek. Marketin politikorako haren erraztasunari esker sortu zituen Europako Batasunak aspaldian Kohesio Funtsak, teorian europar estatuen artean zeuden garapen diferentziak leuntzeko lanabesa, praktikan iparraldeko ekonomia indartsuetatik hegoaldeko herrialdeetara zerion diru iturri handi bat, gehiena porlanean eta ustelkerian xahutu dena. Hortik PIIGS izena eta gaur egungo Norvegia, Finlandia, Suedia... eta batez ere Alemaniako iritzi publikoen ozpintzea. Harekin batera, euren porrot politikoez birrindutako beste dinosauro politiko batzuk daude, oraindik eurobonoak eta betiko proposamenak errepikatuz, belaunaldi horren amets europazale, elitista, kapitalista, herriei eta jende xeheari mespretxu egiten ziena, jadanik Historiaren zabortegean dagoela konturatzeke.

Desordenaren eztanda

Bai, milenioaren kontuari beste begirada bat eman behar zaio, zer dira ba dozena bat urte gora edo behera, tempo historikoan? Maiatzean zendu zen Ramón Fernández Durán-ek

idatzita utzi zuen ordena eza eta kaosaren eztanda biziko ditugula hurrengo urteotan gailentzen ari diren joerak ez badi-ra zuzentzen, gutxi batzuen aberastasun metaketarako gosea ekidin ezean, eta bete-betean asmatzen ari da ekologista madrildarra bere profezia ilun horietan. *Statu quo* sozio-ekonomikoaren inplosioarekin, munduan zehar baina batez ere Europa zaharrean, matxinadak eta erreboltak nonahi agertzen dira. Ingalaterrako auzo baztertuetan udan piztutako sugarretan maila dezenteko gazte askok euren kontsumismorako joera kaxatik pasatu gabe ase zitekeela deskubritu zuten, eta jende asko harritu da. Argi dago ordena eza eta kaos garaiak biziko ditugula Estatuak eta Merkatuak porrot, kale egin dutelako. Baina gaztetxo ingeles horien kasuan, prentsan Patxi Juaristi soziologo eta EHUko irakasleak azpimarratu bezala, Familiak ere egin du porrot, edo kale; kasu askotan sinpleki ez dago familiarik. Eta gizartearen hiru funtsek porrot egiten dutenean, zer geratzen da?¶